

ECOLOGIE

DE SYMBIOSE VAN GAAI *Garulus glandarius* EN ZOMEREIK

Na de laatste ijstijd slaagde de eik, en vooral de Zomereik *Quercus robur*, erin al snel het Europese vasteland te herbevolken. Hierbij werd hij geholpen door de Gaai : deze bracht zijn eikels naar nieuwe terreinen. De Gaai, die de mindere is in de familie van de kraaiachtigen, vindt onderkomen en voedsel in bosrijk gebied in tegenstelling tot zijn grotere familiegenoten zoals Roek, Kraai, Kauw en Ekster, vogels van het open veld.

Bovenaan op het menu van de Gaai staat de eikel die hij verbergt voor perioden van voedselschaarste. Daar hij geen erg goede vlieger is, probeert hij per vlucht een maximum aan gewicht mee te nemen : meestal zijn dit vier tot vijf eikels tegelijk ; de meeste ervan houdt hij in zijn slokdarm en één in zijn snavel.

Om deze reden zoekt hij bij voorkeur lange dunne eikels met een gewicht van 3 tot 4 gram met een doorsnee van 13,5 tot 15 mm. Dit geeft de eikels van de Zomereik een voorsprong op de lichtere maar plompere eikels van de Wintereik *Quercus petraea*.

De Gaai is een erg kieskeurige vogel : hij verkiest bruine eikels boven groene ; de bruine zijn immers rijp. Voor hij de eikel opneemt, klopt hij erop met zijn snavel. Klinkt de eikel vol dan betekent dit dat hij volgroeid is, gezond en klaar voor consumptie. Klinkt hij hol dan weet de Gaai dat hij aangetast is door parasieten en dus niet geschikt als voedsel.

De Gaai speelt dan verder de rol van volleerd bosbouwer. Hij graaft de eikels één voor één in op plaatsen die schaars begroeid zijn, en bijgevolg veel licht ontvangen, een element waardoor later de competitie tussen de jonge eiken kleiner is. Daarbij komt nog dat dieren in het wild niet graag op open plekken komen grazen wat een natuurlijke bescherming van de jonge planten betekent.

Per jaar graaft een enkele Gaai een gemiddelde van 5.000 eikels in. Men schat dat ongeveer 59 procent van de natuurlijk uitschietende jonge eiken op die manier geplant zijn door Gaaien. Ongeveer de helft van de eikels die een Gaai in de grond stopt, beginnen al binnen de week te schieten. De Gaai trekt dan aan de jonge scheut en verwijdert de zaadbladeren waarin de voedzame stoffen zitten.

Door dit trekken breken ook enkele wortels af en dit heeft, hoe vreemd het ook mag lijken, tot gevolg dat de plant zich versterkt doordat ze nieuwe wortels

moet aanmaken – in de bosbouw spreekt men van wortelsnoei, iets wat houtvesters toepassen op jonge boompjes.

En last but not least in deze merkwaardige samenwerking tussen vogel en plant is het feit dat de Gaai in de loop van de lente en de zomer grote hoeveelheden insecten verorbert wanneer hij behoefte heeft aan proteïnes om zijn jongen te voeden. En wat eet hij bijvoorkeur ? Natuurlijk de rupsen die zich te goed doen aan de bladeren en de bloemen van de Eik...

Naar : Pierre Barthélémy ; 'Le Monde' van 12 maart '97 en 'The Guardian Weekly' van 13 april '97. (Vertaling: Paul Verstraete)